

Škola demokratskog rukovođenja

Bilten demokratskog rukovođenja

Elektronsko izdanje ♦ Izlazi kvartalno ♦ Broj 16 ♦ April 2018. godine

Uvodnik

Poštovani alumnisti, dragi prijatelji ŠDR-a

Šesnaesto izdanje Biltena demokratskog rukovođenja nudi osvrt na različite segmente crnogorskog društva. Teme koje su zastupljene u ovom izdanju su raznolike od situacije u pravosuđu, novog Zakona o lokalnim samoupravama, suočavanja sa prošlošću, NATO integracija do priče o antifašizmu, novinarske profesije, kulturnog nasleđa i efikasnog korišćenja energije. Upravo u raznolikosti i slobodi je vrijednost ove publikacije. Prostor gdje se brojni polaznici Škole demokratskog rukovođenja, sada već značajni akteri na društveno-političkoj sceni, mogu osvrnuti na sve one teme koje možda i nijesu toliko popularne ali svakako nijesu ni manje važne.

Ovom publikacijom želimo da se čuje i razumije drugačije mišljenje i pokuša približiti sopstvenom. Jedan od načina kroz koji ŠDR pokušava da doprinese slobodi iznošenja stavova zasnovanih na činjenicama i uopšte kulturi dijaloga u Crnoj Gori je i ovaj Bilten, šesnaesti koji je pred Vama. Kao što to radimo i kroz program Škole. U ovoj godini započeli smo program za novu, XVI generaciju, a koji je fokusiran na rad sa političkim partijama, nevladinim sektorom i medijima. Kompletan ovogodišnji program usmjerili smo upravo na različite aspekte pregovaračkih poglavlja 23 i 24 kao najzahtjevnijih i najvećih izazova u integracionom procesu Crne Gore.

Škola se konstatno razvija i prilagođava svoj program promjenama i potrebama crnogorskog društva ali i istaknutih društvenih aktera. I dalje ostajemo posvećeni tome i otvoreni za sve koji dijele iste vrijednosti.

Sanja Rašović,
koordinatorka ŠDR-a

SADRŽAJ

Intervju: Mark Brnovich

Sudije moraju raditi na boljem razumijevanju sudske i tužilačke prakse2

Nikola Rovčanin

Profesionalizacija partijskih kadrova3

Zoran Mikić

Suočavanje sa prošlošću – jedan od velikih izazova našeg vremena.....4

Marija Mirjačić

Antifašizam mora biti način mišljenja5

Jovan Vučurović

Slovo iz okupacije – NATO i „principi“6

Danijela Lasica

“Nemoj pričati malo na puno tema. Pričaj mnogo na nekoliko njih.”8

Marko Radulović

Implementacija Zakona o efikasnom korišćenju energije9

Biljana Kecojević

Kulturno nasleđe - neiskorišteni potencijal Crne Gore10

Vijesti iz ŠDR11

* Dozvoljeno je preuzimanje tekstova iz Biltena uz obavezu navođenja izvora

Stavovi autora objavljeni u Biltenu nijesu nužno i stavovi Škole demokratskog rukovođenja

Škola demokratskog rukovođenja, ul. Studentska, lamela 9, st. br. 5, 81000 Podgorica;
tel/fax: +382 20 513 687; e-mail: sanja@gamn.org; www.sdr.gamn.org

uz podršku

1

INTERVJU

MARK BRNOVICH

državni tužilac u Arizoni, SAD
AGInfo@azag.gov

Sudije moraju raditi na boljem razumijevanju sudske i tužilačke prakse

Sudije su rukovodioci u sudnici i kao takvi moraju biti u mogućnosti da arbitriraju postupak koristeći sudska pravila i procedure. Sudije moraju raditi na razvijanju boljeg razumijevanja sudske i tužilačke prakse i primjenjivanju prakse što je više moguće.

trgovine ljudima, pranja novca, gdje se efekti tih kriminalnih djela osjećaju.

♦ **Prema vašem mišljenju i nakon nekoliko posjeta Crnoj Gori, koji su ključni izazovi u radu tužilaštva u Crnoj Gori?**

Transnacionalne kriminalne organizacije djeluju širom svijeta. Crna Gora, kao i Sjedinjene Države, razumije da su tužiocima i istražiteljima neophodne obuke o metodama otkrivanja i krivičnim gonjenjima, koje im omogućavaju da razviju evidenciju kriminalnih ak-

♦ **Koji su vaši savjeti za oblast sudstva i šta bi bio fokus podrške SAD-a Crnoj Gori na tom polju?**

Sudije su rukovodioci u sudnici i kao takvi moraju biti u mogućnosti da arbitriraju postupak koristeći sudska pravila i procedure. Sudije moraju raditi na razvijanju boljeg razumijevanja sudske i tužilačke prakse i primjenjivanju prakse što je više moguće. Izloženost sličnim pravosudnim sistemima i sudijama gdje su ove vještine harmonizovane doprinosi svim strankama koje traže blagovremena i fer pravna rješenja. Osim toga, poštovanje vladavine prava podrazumijeva da je sudska vlast u mogućnosti da prepozna i odupre se svim oblicima nezakonitog pritiska na sudove i tužioce. Razmjenjivanje najboljih praksi u borbi protiv korupcije doprinosi kako državama tako i njihovim građanima.

♦ **Prema Vašem mišljenju, do koje mjere se poštuju ljudska prava i slobode u Crnoj Gori?**

S obzirom na to da sam imao priliku da posjetim vladine zvaničnike i pravne fakultete, stekao sam utisak da je posvećenost ljudskim pravima i Ustavom zaštićenim slobodama veoma jaka. Političke podjele imaju odgovarajuće ambijente za diskusiju i omogućavaju državi da i dalje napreduje sa razvojem i jedinstvenom primjenom zakona.

tivnosti. Kriminalci djeluju bez obzira na granice. Tako da pravosudni sistem treba da bude opremljen tako da se bavi rješavanjem problema poput sajber kriminala,

Sanja Rašović

NIKOLA ROVČANIN

Demokratska Crna Gora, odbornik u SO Pljevlja i član GO
demokrate.pljevlja@gmail.com

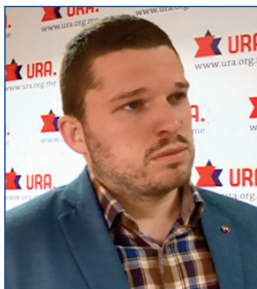
Profesionalizacija partijskih kadrova

Od 18. januara tekuće godine na snazi je novi Zakon o lokalnoj samoupravi koji je, za razliku od prethodnog, donio niz novih rješenja. Novi Zakon zadržava dosadašnji koncept lokalne samouprave u odnosu na jednostепенost, monotipnost oblika lokalne samouprave i jednake nadležnosti, ali se postavlja pitanje da li su nova rješenja u funkciji unapređenja načela na kojima počiva sistem lokalne samouprave? Profesionalnost, odgovornost, otvorenost i efikasnost rada organa lokalne samouprave je cilj kojem se teži, ali se primjenom novog Zakona u praksi ne može doći do zadovoljavajućih rezultata. Prije svega, problem je dugogodišnja opterećenost partijskim zapošljavanjem, što je uticalo na diskriminaciju prilikom zapošljavanja i uvođenje u sistem velikog broja neprofesionalnih "podobnih" kadrova. Sada se novim Zakonom sprovodi "profesionalizacija" ali iz grupe onih koji su partijski zaposleni. Za sve one kadrove koji nisu uspjeli da do sada uđu u sistem lokalne uprave, uslovi, odnosno ljestvica za zapošljavanje podignuta je još višocije. Time su partijski kadrovi kroz formu profesionalizacije, još bolje zaštićeni jer je oko njih napravljen još veći bedem u pogledu uslova za zasnivanje radnog odnosa, napredovanje i vršenje funkcija, koji ne može doskočiti većina visokoobrazovanih kadrova koja je na Zavodu za zapošljavanje. Time se država unaprijed odriče znanja mladih ljudi koji na birou čekaju svoju šansu, a među kojima, siguran sam, ima dosta stručnih i spremnih da doprinesu profesionalnom radu lokalne uprave, a prednost daje isključivo onima koji su "unutar sistema". Cilj svake odgovorne države je da "domaću pamet" zadrži, i da najboljim omogućiti da svoje znanje ugrade upravo kroz rad u javnoj upravi i time doprinesu unaprijeđenju rada. Na žalost, država ni do sada nije imala sluha da u cilju profesionalizacije javne uprave iskoristi resurs koji leži među velikim brojem mladih ljudi koji čekaju na posao. Tako će i novim zakonskim rješenjem, recimo, najboljim studentima biti potrebno deceniju rada da dođu do prve funkcije unutar lokalne samouprave, ako uopšte u ovakvom sistemu budu imali priliku i ako se izbore u konkurenciji sa političkim kadrovima. Ako uz sve to uzmemo u obzir da se vrijeme provedeno na stručnom osposobljavanju ne uzima kao radni staž, pitanje je gdje će preko 10.000 mladih visokoobrazovanih kadrova steći radno iskustvo, da uopšte konkurišu za posao u lokalnoj samoupravi. Novim Zakonom su za sekretara Sekretarijata, direktora Direkcije i direktora Uprave, uspostavljeni strožiji uslovi u pogledu radnog iskustva od osam godina na istim ili sličnim poslovima u odnosu na dosadašnjih pet ili tri godine iskustva na

poslovima rukovođenja. Za njihove pomoćnike Zakon predviđa četiri godine iskustva ili dvije godine na poslovima rukovođenja. Po pet godina radnog iskustva biće potrebno i za poziciju savjetnika 1, inspektora 1, a po tri za višeg savjetnika i saradnika 1 a sve u okviru odgovarajućeg nivoa ekspertskog kadra. Zakon pored menadžera opštine koji je i dosadašnjim Zakonom postojao, predviđa još jednu novu funkciju – glavni gradski arhitekta koji će biti zadužen za vršenje poslova, propisanih zakonom kojim se uređuje planiranje prostora i izgradnja objekata. Za ovu poziciju u lokalnoj upravi pored VII/1 nivoa obrazovanja biće potrebno i čak 10 godina radnog iskustva u oblasti urbanizma i arhitektonske prakse.

U odnosu na prethodni po novom Zakonu će funkcija predsjednika Skupštine biti profesionalna, dok se propisuje mogućnost imenovanja i potpredsjednika Skupštine. Novi Zakon ograničava broj potpredsjednika opštine na najviše dva. Ono što je najizrazitija novina jeste period na koji će se birati starješine organa lokalne samouprave. Sa dosadašnjih četiri godine, ubuduće će se starješine organa, odnosno službi imenovati na period od pet godina, na osnovu javnog konkursa. To je jedno od najavljenih zakonskih rješenja koje vodi ka profesionalizaciji lokalne samouprave. Kada je u pitanju vršilac dužnosti, on se po novom zakonu može imenovati na period ne duži od šest mjeseci. Opštine su dužne da u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona usklade statute i druge akte, dok je obaveza usklađivanja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji organa lokalne uprave, odnosno stručne službe oročena do 1. septembra 2018. godine. Stupanjem na snagu ovog Zakona prestao je da važi i Zakon o mjesnim zajednicama. Pored navedenih, u značajne novine mogu se uvrstiti i precizniji način sazivanja prve sjednice novoizabrane Skupštine, pitanje trajanja mandata, raspuštanja i skraćivanja mandata, mogućnost produženja mandata Skupštine u izuzetnim situacijama vanrednog stanja, ali i pitanje raspisivanja izbora za Skupštinu opštine u slučaju prestanka mandata prije isteka vremena na koji je izabrana.

Na kraju zaključujem, novim zakonom jeste u pojedinim segmentima za sada "na papiru" postignut napredak, ali se pokazalo da se nagomilani problemi koji su decenijama u interesu jedne partije sa namjerom kreirani, ne mogu riješiti sa nekoliko zakonskih rješenja bez promjene suštine. Naročito ne, ako se od velikog broja partijskih kadrova, preko noći prave profesionalci. To nije profesionalizacija rada.

ZORAN MIKIĆ
GP URA, izvršni direktor
mikiiczoran91@yahoo.com

Suočavanje sa prošlošću – jedan od velikih izazova našeg vremena

Historia magistra vitae est – istorija je učiteljica života, ili bi makar trebala da bude. Da se prošlost ne bi ponavljala u budućnosti, neophodno je uočiti greške iz prošlih vremena i na adekvatan način se suočiti sa njima.

Proces suočavanja sa prošlošću najčešće se vezuje za bolne i tragične događaje iz 90-tih godina XX vijeka vezane za proces raspada Jugoslavije i surove ratne događaje i zločine koji su odvijali na našim prostorima. Često se zaboravlja ili olako prelazi preko činjenice da su ti tragični događaji samo dio jednog šireg mozaika koji nikad nije sastavljen. Crna Gora još uvijek čeka ne samo na sistemsko proučavanje događaja iz ratnih 90-tih godina XX vijeka, već i na sveobuhvatnu istoriju za XX vijek. Kao posljedicu toga imamo činjenicu da crnogorski đaci i studenti veoma malo znaju o savremenoj istoriji Crne Gore. To se posebno odnosi na ratna događanja iz 90-tih godina XX vijeka koji se gotovo i ne nalaze u crnogorskim udžbenicima ili su obrađeni kroz jednu lekciju. Osim ove crnogorsko društvo nije se još uvijek na valjan način suočilo ni sa drugim više ili manje bolnim i nedovoljno razjašnjenim temama iz XX vijeka poput: “Pokršćavanja bošnjaka i muslimana 1912-1913”; “Zločinima austro-ugarske vojske u okupiranoj Crnoj Gori 1916-1918”; “Zločinima nad komitama i pripadnicima zelenaškog pokreta”; “Zločinima u okupiranoj Crnoj Gori tokom II svjetskog rata”; “Zločini u selu Doli 1943. godine”; “Pokolj i zločini u selu Velika 1944.

godine”; “Zločini nad pripadnicima četničkog pokreta i njihovim porodicama 1945. godine”; “Inforburo i Goli otok”, ali i mnogim drugim.

Našem društvu je hitno neophodan jedan projekat radnog naziva “Suočavanje sa prošlošću – ratni i drugi zločini na teritoriji Crne Gore tokom XX vijeka” u kojem bi se obradile i na valjan način razotkrile gore pomenute bolne i nerazjašnjene teme, a potom sačinile razne naučne i druge publikacije, zbirke dokumenata i popis žrtava. Na taj način, makar simbolično, došli bi do pravde za žrtve, ali i pouke i poruke za buduće generacije da se neki događaji iz prošlosti ne ponove u budućnosti.

Jedan od najvećih problema koje prate naše društvo, ali i čitav region jeste negiranje žrtava drugih naroda i isključivo stavljanje u prvi plan samo žrtava svog naroda. Suočavanje sa prošlošću mora se temeljiti na poštovanju činjenica i ličnog dostojanstva svih žrtava rata. Nerasvijetljeni i nekažnjeni ratni i drugi zločini nijesu put ka pomirenju. Dok se ne suočimo sa činjenicama iz prošlosti, na način što će sve strane prihvatiti svoju odgovornost za događaje i zločine nema trajnog mira i stabilnosti u regionu. Sistematsko, umjesto selektivnog suočavanja sa prošlošću je jedini način da ne pravimo iste greške u sadašnjosti i budućnosti. Crna Gora kao i sve zemlje u regionu moraju usvojiti Zakon o otvaranju tajnih dosijea i Zakon o lustraciji ako žele da se istinski suoče sa činjenicama, događajima i zločinima iz prošlosti.

MARIJA MIRJAČIĆ

Skupština Crne Gore, zamjenica generalnog sekretara
marija.mirjacic@skupstina.me

Antifašizam mora biti način mišljenja

„Neprijatelj se ne gleda. Pred njim se zatvaraju i prozori i vrata. To je tuđa vojska – i to fašistička. Ona sa sobom nosi nasilje, poniženje, mučenje, užase i smrt. Sve je njeno tuđe“

narodni heroj Đoko Pavićević

Vrijednostima se učimo u porodici, školi, vrtiću... od malena. Obrazovanje ima svoju cijenu, iziskuje posvećenost, strpljenje i vrijeme, ali jedino skuplje od ulaganja u znanje i obrazovanje jeste neulaganje u obrazovanje. I za porodicu i društvo i državu. Zato, antifašizam mora biti ne samo politički stav, već način mišljenja, djelovanja, pa i življenja najširih slojeva društva. To mora biti nukleus i osnovna odrednica naše državne budućnosti, kao svih naprednih zemalja Evrope i svijeta koje baštine i teže univerzalnim ljudskim vrijednostima: slobodi, pravdi, jednakosti, humanosti, kao temeljima svake vrste progresa.

Crnogorska priča o fašizmu, odnosno antifašizmu počinje sa Trinaestojulskim ustankom 1941. godine, našom legitimacijom pred demokratskom Evropom i svijetom ili pred svojim narodom, svojom prošlošću, svojim odrazom u ogledalu i što je najvažnije savješću. Veličanstveni istorijski događaj, jedinstven u fašistički pokorenoj Evropi u to vrijeme, prvo na što asocira je otpor fašizmu, i to u trenutku kad je bio na vrhuncu sopstvene sile i moći; na borbu Davida i Golijata. Ustanak crnogorskog naroda bio je događaj bez presedana. Jedan od najmanjih i siromašnijih naroda u Evropi, upustio se u oružani sukob sa tada najmoćnijom armijom svijeta – silama Osovine (Njemačka, Italija i Japan). Fašizam – najveća pošast koja se desila čovječanstvu u toku Drugog svjetskog rata je pobijedena, ali nije i uništena, a doprinos naše Crne Gore je bio fascinantan; priznat i uvažen od cijelog svijeta, kako u žrtvama, tako i na moralnim i etičkim kodeksima, koji bi i nekim velikim zemljama poslužile da se ugledaju na ustaničku Crnu Goru, a danas nama služe i kao amanet, ali i kao zaloga među NATO i EU partnerima.

Danas, u XXI vijeku, svjedočimo upornom održavanju dubokih političkih podjela i poslije referenduma o nezavisnosti što nas vodi do pitanja šta je antifašizam danas? Da li je i koliko crnogorsko društvo antifašističko? Takvo pitanje treba kontinuirano postavljati, ali ne samo zbog svijetlog Trinaestog jula 1941. godine, kada je crnogorski narod „očitao lekciju“ porobljenoj Evropi. Antifašizam je danas, a mora biti i sutra, kontinuirani odgovor na vječito otvoreno pi-

tanje nacionalističkih i drugih apetita onih koji ne misle dobro čovječanstvu.

Nažalost, neke dobro kamuflirane fašističke ideje i manji pokreti i organizacije egzistiraju u Evropi. Ni naša država nije imuna na incidentne pojave, ali je zrela da prepozna, zahvaljujući nevinim žrtvama, zle namjere koje ne vode u budućnost, već nas vraćaju u rovove iz kojih vidici dopiru samo koliko dopiru puščani nišani. Kako nazvati ljude koji ne priznaju državu, njene granice, njenu istorijsku i kulturnu prošlost, njen jezik, himnu, grb, zastavu... Odgovor je fašizam. U našem okruženju revidira se istorija. Rehabilituju se osvjedočeni narodni neprijatelji, vođe ustaškog i četničkog pokreta, čak se neki od njih pokušavaju proglasiti i svecima. Taj „trend“ pokušava se prenijeti i u Crnu Goru, jer kako drugačije tumačiti zahtjeve za nacionalno pomirenje, koje je davno završeno, zahtjeve za podizanje spomenika ratnim zločincima ili kako objasniti iscrtavanje grafita sa kukastim krstom na spomenik pod Trebjesom gdje se među trideset i dva strijeljana rodoljuba nalazi i ime Ljuba Čupića, osim kao mržnju u pogonu. Ali, svaka sila ima i otpor, a taj otpor naše kolektivno pamćenje, kao i evroatlantske i evropske integracije.

Antifašizam je danas potreban kao što je bio potreban i prije sedamdeset godina, a možda i potrebniji? Danas se borba protiv fašizma može i mora voditi na svim poljima. Ako dozvolimo da fašizam ojača, niko neće biti bezbjedan. Iskustvo jednog Njemca je to najbolje potvrdilo: „Kada su nacisti došli po komuniste, ćutao sam, jer nijesam komunist. Kad su pozatvarali socijaldemokrate, ćutao sam, jer nijesam socijaldemokrata. Kad su došli po sindikaliste, nijesam se bunio jer nijesam sindikalista. Kada su odveli Jevreje, ćutao sam jer nijesam Jevrejin. Na kraju, kada su došli po mene, više nije ostao niko ko bi mogao da digne svoj glas.“ Zato je ćutanje i nečinjenje isto što i podržavanje fašizma. Ćutanje je manir poraženih, a ne smijemo dozvoliti da budemo gubitnici, jer fašizam je prepotentni pobjednik, koji nema granice, a ni u granicama nije dobrodošao.

Zato, roditelji, intelektualci, profesori, radnici, političari – ujedinite se. Važno je.

JOVAN VUČUROVIĆ

Demokratski Front, poslanik i član Predsjedništva Nove srpske demokratije
jovan.vucurovic@skupstina.me

Slovo iz okupacije – NATO i „principi“

Igrom slučaja, ovaj tekst pišem u trenutku kada se obilježava godišnjica agresije NATO-a na SRJ i skoro godinu dana od ulaska CG u taj agresivni vojni savez. I dok se u spuškoj tamnici, nakon montiranog sudskog postupka, nalazi moj prijatelj Milan Knežević- u zemlji koja je članica NATO.

U jednom od glavnih dokumenata NATO-a, kao osnovna pretpostavka za članstvo se, između ostalog, navode vladavina prava i poštovanje ljudskih prava. Šta to imamo u Crnoj Gori?

19 godina nakon razaranja naše zemlje, masakra koji je izvršen nad nedužnim narodom, kontaminacije čitavog ovoga prostora korišćenjem nedozvoljenog naoružanja, NATO je opet veoma aktivan u svojoj novoj članici. Ne kroz zalaganje za vladavinu prava, što je proklamovao u Akcionom planu, već kroz destruktivno djelovanje, kao podrška režimskom nasilju, kroz „legalizaciju“ i podsticanje državnog terora i progona političkih neistomišljenika tridesetogodišnje, posljednje, diktature u Evropi. Ne treba biti veliki analitičar da bi se došlo do zaključka da je u periodu kada se pripremao scenario da Crna Gora silom, bez referenduma, suprotno volji naroda, uđe u NATO, glavni činilac toga saveza dao odriježene ruke crnogorskom marionetskom režimu da, bez „opterećenja“, oslobođen eventualne kritike beskrvne i sve beznačajnije EU, pojača teror nad DF-om kao svojim najjačim političkim protivnikom, koji nikako da se, poput aktuelne vlasti, ukalupi u projekcije i „standardne“ izdaje i pukog služenja okupatoru. Kao što je i prijetnja silom

bila „argument“ da se Crna Gora gurne u ovu bespotrebnu avanturu, o čemu će, možda, neko iz aktuelne vlasti jednom imati hrabrosti da progovori.

I ovo što se dešava DF-u, Andriji Mandiću, Milanu Kneževiću, Nebojši Medojeviću, desetinama i stotinama funkcionera i članova, nije nepoznato Crnoj Gori. Međutim, slični procesi, poput Bombaškog i Kolašinskog procesa ili golootočke tragedije, desili su se u periodu kada je Crna Gora autokratija, dok se progona DF-a vrši u trenutku kada je Crna Gora, na papiru, parlamentarna demokratija, i kada se nalazi pred vratima, a onda i unutar NATO-a koji čine države „visoke“ demokratije i vladavine prava. I koje podržavaju vlast koja vuče kontinuitet iz 1945. i koja se nikada nije promijenila na izborima...

Nigdje se u današnjoj Evropi, osim u Crnoj Gori, jedan od lidera opozicije ne nalazi u zatvoru zato što se na velikim protestima DF-a 2015. godine borio za pravičnu i slobodnu izbore, i na demokratski način suprotstavio sili i bezakonju. Nigdje se, osim u Crnoj Gori, ne sudi liderima opozicije u montiranim sudskim i političkim procesima... Nigdje, osim u Crnoj Gori, članici NATO-a, koja se nalazi u dvostrukoj okupaciji. I građani Crne Gore su postali robovi jednog sramnog odnosa, jer ovdašnji režim je sluga glavnog igrača NATO-a, koji mu prijeti da će njegov vrh zbog kriminalnih djelatnosti trpjeti posledice ako otkáže poslušnost. I onda su, zajedno, u DF-u, pronašli neprijatelja na koga treba naj snažnije kidisati. I, kao promoteri siledžijstva u politici, vjerovatno nijesu računali da će DF ostati na

nogama i uzvraćati udarce, jer DF reprezentuje onu Crnu Goru koja se nikad nije predala, ni prodala, i koja se uvijek držala tradicionalnih prijatelja i saveznika, a ne onih vještačkih, silom nametnutih. Uostalom, Crna Gora se ne može graditi tako što će potomci izdati pretke zbog nečijeg poltronstva i piljarske logike.

DF, dakle, ne želi da zatvara oči pred istinom - da je NATO 1999. ubijao građane Crne Gore i da je vrh režima počinio izdaju, i to u trenutku kada je država bila napadnuta.

I ta 1999. godina je meni zanimljiva i sa drugog aspekta. Naime, u Nikšiću sam nedavno učestvovao na tribini koja se bavila temom „Summer of love 1967 – epska prekretnica u muzici i kulturi“, kao neko ko se decenijama bavi rok kritikom i ko je zaljubljenik u američki rokenrol, naročito iz toga perioda. Osim tih standardnih tema koje su obrađivane, sa akcentom na muziku i razne fenomene koji su personifikovali šezdesete, postavio sam, prvo sebi, pitanje – „šta se desilo sa buntom u Americi; kako je mogao otpor protiv masakra u Vijetnamu da bude onako jak, a da taj isti narod čuti na zločine koje je njihova država vršila i godinama nakon Vijetnama... Gdje su nestali ti ljudi, njihova djeca i unuci kad je izvršena agresija na SRJ, Somaliju, Irak, Avganistan, kad SAD podržavaju teroriste u Siriji...“ Ili je, pak, mašinerija „duboke države“ jednostavno „pročitala“ gdje je griješila tokom šezdesetih i učinila sve da to spriječi u budućnosti, odnosno anestetizirala javno mnjenje u decenijama nakon tih događaja koji su bili masovni, kontinuirani i koji su bili ljudsko lice SAD u trenutku dok je njihova spoljna

politika ubijala nedužni narod po Vijetnamu.

Na koji način je to evoluirala svijest kod elite, ali i običnog stanovnika SAD, koji je bio spreman da u Kentu ili nekom drugom mjestu položi život za ideju mira, svjestan činjenice da je njegova zemlja izvršilac masovnih i teških zločina nad narodom Vijetnama.. I, možda je sunovrat jednog sna, i jedan od najboljih dokaza te „evolucije“ detalj iz 2012. godine, kada su „Medalju slobode“, najveću civilnu nagradu u SAD, zajedno dobili simbol antiratnih protesta Bob Dilan i simbol krvi i rata Medlin Olbrajt.

I da se vratim na Crnu Goru. Možda pridajem veliki značaj DF-u u globalnim okvirima, ali na slučaju DF-a i političke situacije u Crnoj Gori, padaju mnoge maske na međunarodnoj političkoj sceni. Ruše se kao kula od karata „principi“ NATO-a i velike riječi o tome kako ovaj savez pruža podršku nezavisnom i „pouzdanom“ pravosuđu, profesionalnim službama bezbjednosti, slobodnim institucijama, zaštiti ljudskih prava, slobodi štampe... Obično gomilanje laži, koje je lako razotkriti kada se samo „preleti“ preko situacije u kojoj se nalaze CG i njeni građani.

19 godina od agresije na SRJ, godinu od ulaska u NATO, ova organizacija je ista i ne mijenja svoje ružno lice, odana principima sile i vječno u potrazi za konfliktom, za slugama i marionetama koje, poput crnogorskog režima, iskorišćava i ponižava u svom kockanju na velikoj geopolitičkoj sceni.

A DF će izdržati. I da smo načisto-niko sa strane ne može donijeti slobodu Crnoj Gori, za nju ćemo se morati izboriti sami. Do slobode!

MARKO RADULOVIĆ

Ministarstvo ekonomije, Direktorat za energetska efikasnost, generalni direktor
info@ee-me.org

Implementacija Zakona o efikasnom korišćenju energije

Zakon o efikasnom korišćenju energije, kao osnovni dokument, i 40 podzakonskih akata kojim se bliže uređuju pojedina pitanja relevantna za unapređenje energetske efikasnosti, a koje je Ministarstvo ekonomije pripremlilo/donijelo u prethodnom periodu, najbolji su pokazatelj riješenosti Vlade Crne Gore da reguliše oblast energetske efikasnosti u skladu sa savremenim standardima koji se primjenjuju u EU i šire.

Zakonodavni okvir za oblast energetske efikasnosti Crnoj Gori je dobro razvijen i harmonizovan sa EU propisima u ovoj oblasti. Ovo potvrđuje i posljednji izvještaj Energetske zajednice prema kojem je Crna Gora, zajedno sa Srbijom, lider u regionu kada je u pitanju implementacija politike energetske efikasnosti. Svakako, ne treba zaboraviti činjenicu da se i pravni okvir u oblasti energetske efikasnosti na nivou EU konstantno razvija što zahtijeva kontinuirani rad na unapređenju relevantnog pravnog okvira u Crnoj Gori. Ono što predstavlja veći izazov od harmonizacije pravnog okvira je implementacija definisanih zakonskih rješenja u praksi, jer je istu u određenoj mjeri potrebno prilagoditi uslovima u Crnoj Gori i konstantno je unapređivati kako bi se došlo do zadovoljavajućih rezultata.

Za 2018. godinu, planirane su izmjene i dopune Zakona o efikasnom korišćenju energije koje upravo imaju za cilj unapređenje pojedinih odredbi u cilju efikasnije primjene donesenih propisa i efikasnije implementacije politike energetske efikasnosti. Planirane izmjene i dopune će uglavnom biti usmjerene na dva glavna segmenta:

Jačanje inspeksijskog nadzora za oblast energetske efikasnosti kroz uspostavljanje posebne inspekcije koja će pratiti primjenu Zakona o efikasnom korišćenju energije od strane svih obveznika.

Unapređenje rješenja kojima je uređeno upravljanje energije (energetskog menadžmenta) u javnom sektoru i obezbjeđenje odgovarajućih alata za rad, prije svega centralnog monitoring sistema potrošnje energije i centralnog sistema za praćenje i verifikaciju ušteda energije.

Pored toga, neophodno je sagledati potrebu za izmjenama Zakona o efikasnom korišćenju energije u dijelu definisanja novih ciljeva u skladu sa zahtjevima Direktive o energetske efikasnosti. Važeći indikativni cilj energetske efikasnosti se odnosi na period 2010-2018. godine, i naredne godine će se znati koliko je

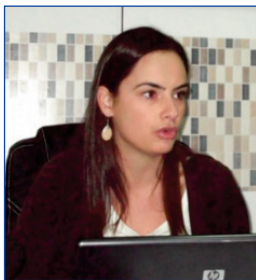
ostvareno u prethodnom periodu. U ovom trenutku je potrebno sagledati obaveze u pogledu definisanja novog indikativnog cilja, u skladu sa preuzetim obavezama u okviru članstva u Energetskoj zajednici, i dati odgovarajući pravni osnov kroz izmjene i dopune Zakona.

Kada govorimo o implementaciji politike važno je pomenuti i saradnju sa Njemačkom razvojnom bankom (KfW) koja Ministarstvu ekonomije pruža podršku za razvoj okvira za energetska efikasnost zgrada i izradu softvera za proračun energetske karakteristika zgrada i očekuje se da će u toku 2020. godine, biti stvoreni uslovi da energetska sertifikovanje zgrada otpočne i u Crnoj Gori.

Pored toga, u okviru saradnje sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) i Njemačkim društvom za međunarodnu saradnju (GIZ), Ministarstvo ekonomije aktivno radi na uspostavljanju okvira za označavanje energetske efikasnosti i uvođenje zahtjeva eko dizajna proizvoda koji utiču na potrošnju energije. Nove obaveze za snabdjevače i distributere ovih proizvoda u Crnoj Gori su intenzivno promovisane kroz okrugle stolove i medijsku kampanju krajem prošle i početkom tekuće godine. Predstoji nam implementacija u praksi, na crnogorskom tržištu, i tu je neophodno uključivanje Uprave za inspeksijske poslove (tržišne inspekcije) sa kojom je Ministarstvo ekonomije ostvarilo odličnu saradnju u prethodnom periodu.

Ne treba izostaviti ni implementaciju namjenskih projekata energetske efikasnosti kako u objektima javnog sektora, tako i u sektoru domaćinstava, a kroz koje se najbolje vide benefiti koje donosi implementacija mjera energetske efikasnosti, a to nije samo ušteda energije i smanjenje troškova već i povećanje životnog/radnog komfora.

BILJANA KECOJEVIĆ

tim „Bedem 360“
biljanakecojevic@gmail.com

Kulturno nasleđe - neiskorišteni potencijal

Kada želimo pohvaliti Crnu Goru strancu, slučajnom putniku ili namjernom turistu, uvijek s ponosom osim turističkog potencijala i prirodne ljepote, istaknemo i bogatu kulturno-istorijsku baštinu, nasleđe koje nam je važno jer smo svjesni velikih posebnosti koje leže u gradovima, čine ih jedinstvenim i pričaju priču kroz istoriju. Ipak, kada se kao turisti nađemo u nekoj evropskoj metropoli, vrlo brzo shvatimo koliko nismo zaštitili ono čime se ponosimo i kako potencijali širom države stagniraju ili pak propadaju.

Kulturno nasleđe Crne Gore je posledica razvojnih kretanja i preplitanja kako istočne tako i zapadne civilizacije. U tom saglasju je sve čime raspoložemo. Čak i velike, ekonomski mnogo snažnije države često postavljaju pitanje zaštite svojih dobara, no itekako su ih valorizovale. Crna Gora je barem sudeći po razvojnim planovima i dokumentima, kao i aktuelnoj Strategiji održivog razvoja 2030 itekako svjesna bogatstva kojim raspolaže no i problema sa kojima se ova oblast suočava. Mahom devastirana i u nemaru degradirana dobra često ostaju samo na nivou percepiranog problema i osuđena su na dalje stradanje.

Moramo da sačuvamo ono što nas određuje, što nas je uvijek određivalo. Našu istoriju i našu tradiciju, kulturnu baštinu i spomenik kulture kao spomenik koji smo podigli i čuvamo za našu djecu. Kulturno istorijska baština Crne Gore je definitivno potencijal koji nikada nismo valorizovali tako da od nje možemo živjeti, da sa njom možemo dobro živjeti. Danas nam služi kao podsjetnik na to da smo bedemima daleko od sto procentnog suživota sa istorijskim i oblicima savremene kulture.

Nekada su i pojedinačni primjeri dovoljni da nam uliju nadu da institucije sistema savjesno obavljaju svoj posao i da postoji snaga van tih institucija, civilni sektor koji je zainteresovan da da svoj doprinos vrlo bitnoj oblasti razvoja Crne Gore.

Zato je ideja Bedem 360 ideja koja će stvoriti novi kreativni pogon na nikšićkoj tvrđavi, dati novi život trenutno ruiniranom i u nemaru mahom devastiranom zaštićenom prostoru u srcu Nikšića. Bedem 360 je predodređen da bude aorta

starog grada Anderve i jedan pozitivan primjer kako treba postupati sa svojim. Ideja koja vraća ljepotu i suštinu tvrđavi bez koje Nikšić nije Nikšić, sa kojom će Nikšić oživjeti svoju kulturu i svoj turizam, oživjeti svoju mladost i svoje generacije. Adaptirati i revitalizovati vjekovima star kamen, vjekovima stare puteve kojima se istorija preplitala sa kulturom i stvarala naše nasleđe koje smo u obavezi da sačuvamo. Da adaptiramo i revitalizujemo a onda i privedemo namjeni cjelokupan prostor nikšićke tvrđave, da napravimo brend 360 koji će predstavljati Nikšić i Crnu Goru i za koji sa ponosom možemo reći, da, to je naš proizvod, to je naša sačuvana istorija i život koji želimo nama i našoj djeci.

Andrej Tarkovski kaže da je ljepota simbol istine, i to ne ona ljepota koja je prijemčiva oku, već ona harmonična, ljepota koju čovjek osjeti u susretu sa njom samom. Tako je i Bedem 360 jedna realna istina, projekcija kulturne i turističke ljepote Nikšića. Ljepota je kao čudo o kome slučajno svjedoči čovjek a ideja Bedem 360 priča o jednoj ljepoti i njenoj svrsi o kojoj će svjedočiti generacije.

Društveno odgovorniji odnos prema prirodi koja nas okružuje i prema istoriji i kulturi koja u njoj obitava je neophodan jer naša su dobra riznica neiskorišćenog blaga uz čiju valorizaciju možemo postati ne samo kulturno već i turistički i ekonomski znatno jači.

VIJESTI IZ ŠDR

Škole demokratskog rukovođenja. Ovogodišnji program XVI generacije ŠDR-a otvorili su N.J.E. Margaret Ann Uyehara, Ambasadorica SAD, N.J.E. Mladen Chervenjakov, Ambasador Bugarske i N.J.E. Arne Sanes Bjornstad, Ambasador Norveške. Nakon ceremonije otvaranja, gđa Gordana Đurović, profesorica Ekonomskog fakulteta i predsjednica Crnogorske pan evropske unije, održala je uvodno predavanje na temu "Trenutna pozicija Crne Gore u procesu EU integracija".

Formiranje i otvaranje XVI generacije

Tim Škole demokratskog rukovođenja formirao je selekcionu komisiju, nakon što je na konkurs za XVI generaciju pristiglo više desetina prijava. Komisija je izabrala kandidate koji su ušli u uži krug a nakon obavljenih intervjua i konsultacija i formirala listu nove generacije sa kojom ćemo proći ovogodišnji program. Ovu generaciju čini 22 učesnika, među kojima značajan broj političkih funkcionera parlamentarnih partija, predstavnika izvršne, zakonodavne vlasti, civilnog sektora kao i urednika i novinara gotovo svih crnogorskih medija. Početkom februara u EU info centru u Podgorici, održala se svečana ceremonija otvaranja i uvodni panel za novu generaciju

Prvi seminar posvećen pregovaračkom poglavlju 23

Prvi modul u okviru programa za XVI generaciju Škole demokratskog rukovođenja realizovao se od 16. do 18. marta 2018. godine u hotelu "Residence" u Pržnu, Budva. Tema ovog seminara bila je "Poglavlje 23 – izazovi i proces pregovora". Polaznici ove generacije su predstavnici političkih partija, medija, civilnog sektora, izvršne i zakonodavne vlasti a na temu pregovaračkog poglavlja 23 govorili su Dragan Đurić, program menadžer, ReSPA (Regionalna škola za javnu administraciju), Branislav Radulović, član Senata Državne revizorske institucije Vesna Simović Zvicer, članica Sudskog savjeta Miodrag Iličković, sudija Ustavnog suda Vanja Čalović Marković, članica Savjeta Agencije za antikorupciju Miloš Šoškić, tužilac u Višem državnom tužilaštvu Kristina Četković, koordinatorka medijskog programa u NF Građanska alijansa Milan Radović, koordinator programa Ljudskih prava i vladavine prava u NF Građanska alijansa, Siniša Bjeković, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unaprjeđenje i zaštitu prava manjinskih naroda.

Formiranje neformalne zelene poslaničke grupe

U okviru projekta koji je podržao Otvoreni regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu – Biodiverzitet i Energetska efikasnost Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) Škola demokratskog rukovođenja inicirala je uspostavljanje neformalne Zelene poslaničke grupe u crnogorskom Parlamentu. Cilj ove inicijative jeste formiranje poslaničke grupe kako bi teme životne sredine dobile zasluženi prioritet i našle se u fokusu prilikom odlučivanja. Ovim projektom predviđena su i dodatna usavršavanja poslanika kroz posjete sastancima neformalne Zelene poslaničke grupe u Srbiji ali i zemljama EU. Zainteresovani poslanici su potpisali Povelje kojim se obavezuju da će tokom svog poslaničkog mandata aktivno raditi na: promovisanju, pokretanju i sprovođenju inicijativa na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou u

skladu sa vrijednostima i principima zaštite životne sredine i održivog razvoja; uključivanju javnosti i civilnog sektora u proces donošenja odluka u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja kao i na sticanju novih znanja i vještina u oblasti životne sredine i održivog razvoja.

Novi, redizajnirani sajt Škole

Aktivan je novi, redizajnirani sajt Škole.

Posjetite <http://sdr.gamn.org/>.

Škola demokratskog rukovođenja